

10. SINIF FELSEFE DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI SINAVI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

SENARYO 1

Ünite	Konu (İçerik Çerçevesi)	Öğrenme Çıktıları	Soru Sayısı
AHLAK FELSEFESİ	Ahlak Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları Ahlak Felsefesinin Temel Problemleri (Evrensel Ahlak Yasasının İmkânı Özgürlük- Sorumluluk İlişkisi)	FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	1
ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ	Estetik ve Sanat Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları Estetik ve Sanat Felsefesinin Temel Problemleri (Güzellik ve Ortak Estetik Yargıların İmkânı)	FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	1
SİYASET FELSEFESİ	Siyaset Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları Siyaset Felsefesinin Temel Problemleri (Devletin Kökeni, İktidarın Kaynağı ve Meşruiyeti, İdeal Düzen ve Ütopya)	FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	2
DİN FELSEFESİ	Din Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları Din Felsefesinin Temel Problemleri (Tanrı' nın Varlığına İlişkin Görüşler, Tanrı' nın Varlığına Yönelik Kanıtlamalar, Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu, Ruhun Ölümsüzlüğü)	FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	2
BİLİM FELSEFESİ	Bilim Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları Bilim Felsefesinin Temel Problemleri (Bilimin Ne Olduğu, Bilimin Yöntemi)	FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme	2

Erdal AYDEMİR
Felsefe Öğretmeni

Ceren TOKER
Felsefe Öğretmeni

...../...../2026
UYGUNDUR

Fırat ESEN
Okul Müdürü

2025-2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10.SINIF FELSEFE DERSİ
2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

1. SENARYO

1. Aşağıdaki tabloda günlük hayattan çeşitli durumları içeren bazı örnek cümleler verilmiştir. Verilen cümlelerin ahlak felsefesinin “iyi, özgürlük, erdem, sorumluluk ve vicdan” kavramlarından hangisiyle ilişkili olduğunu belirleyiniz ve ilgili kavramın tanımını yazınız. (15 Puan)

Günlük Hayatla İlişkili Örnek Cümleler	Kavram(5x1 Puan)	Tanım(5x2 Puan)
1. Elif’in, ailesi başka bir bölüm istemesine rağmen kendi isteği ve ilgisi doğrultusunda güzel sanatlar fakültesini seçmesi		
2. Tartışma sırasında arkadaşını kırdığını fark eden Can’ın, eve gidince bundan rahatsız olup özür dilemek istemesi		
3. Zeynep’in, ödünç aldığı kitabı zamanında ve eksiksiz biçimde kütüphaneye teslim etmesi		
4. Mert’in, marketten dönen yaşlı komşusunun poşetlerini hiçbir karşılık beklemeden taşımasına yardım etmesi		
5. Duru’nun, sınavda kopya çekme imkânı olduğu hâlde dürüst davranarak kendi bilgisiyle cevap vermesi		

2. Aşağıdaki ifadeleri inceleyiniz. Her bir ifadenin öznelci güzellik anlayışına mı yoksa nesnelci güzellik anlayışına mı daha uygun olduğunu belirleyiniz. Daha sonra kararınızın gerekçesini, kısaca açıklayınız. (15 Puan)

İfade	Benimsediği Görüş (Öznel/Nesnel)	Gerekçe(5x2 Puan)
Bir nesnenin güzel sayılması, onda bulunan oran, uyum ve simetri gibi özelliklere bağlıdır.		
Güzellik anlayışı, toplumdan topluma ve dönemden döneme değiştiği için sabit değildir.		
Bir sanat eserinin değeri, izleyicide uyandırdığı kişisel haz ve duygularla ilişkilidir.		
Doğadaki görkemli manzaralar, insanlarda ortak bir hayranlık duygusu uyandırır.		
Bir eserin anlamı ve değeri, onu algılayan kişinin yorumuyla birlikte şekillenir.		

Thomas Hobbes’a göre insanlar, devletin olmadığı doğa durumunda eşit ve özgürdür; ancak bu özgürlük güvenlik sağlamaz. Her birey kendi çıkarını korumaya çalıştığı için sürekli bir çatışma ve güvensizlik ortamı oluşur. Bu nedenle insanlar, daha güvenli bir yaşam sürmek amacıyla bazı özgürlüklerinden vazgeçerek ortak bir otoriteye yetki verirler. Böylece devlet ortaya çıkar ve düzen, adalet ile güvenliği sağlama görevi bu otoriteye devredilir. Hobbes’a göre özgürlüğün sınırlandırılması, kaosun sona ermesi ve toplumsal düzenin kurulması için zorunludur.

3. Parçada devletin ortaya çıkışı hangi gerekçelere dayandırılmaktadır? Kısaca yazınız. (10 Puan)

4. Herkesin farklı düşüncede olduğu, farklı istek ve değerlerle yaşadığı bir dünyada, tüm bireyleri kapsayan ideal bir devlet düzeni kurulabilir mi? Böyle bir düzen mümkünse hangi koşullarda gerçekleşebilir, değilse neden? Düşüncenizi gerekçeleriyle açıklayınız. (10P)

Bir futbol maçını düşünün. Teolog, sahanın içinde ter döken, kendi takımının galibiyeti için mücadele eden ve oyunun kurallarına (iman esaslarına) gönülden bağlı olan bir oyuncudur. Din filozofu ise tribünde oturan, oyunu dışarıdan izleyen, kuralların mantığını sorgulayan ve maçın sonucundan bağımsız olarak oyun olgusunu analiz eden bir spor yorumcusudur.

5. Yukarıdaki benzetmeden hareketle; teoloji ve din felsefesinin dine yaklaşım biçimlerini karşılaştırınız. (10P)

6. Aşağıdaki soruları metinden yararlanarak cevaplayınız. (15 Puan)

Dört arkadaş, ders çıkışı okul kantininde oturmuş Tanrı ve evren ilişkisi üzerine hararetle bir şekilde tartışırlar.

Aras: "Bence evren, saat gibi işleyen muazzam bir makine. Bir yaratıcı bu sistemi kurmuş, yasalarını koymuş ve kenara çekilmiş. O, evrene sürekli müdahale eden bir 'müdahale ekibi' değil; sadece bu muhteşem mimarının kurucusu."

Burak: "Ben bu ayrılığa katılmıyorum. Tanrı ve evren dediğimiz şeyler aslında tek bir madalyonun iki yüzü. Doğa dediğimiz şeyin kendisi zaten kutsaldır. Tanrı evrenden ayrı bir yerde değil; ağacın içinde, denizin dalgasında, yani evrenin tam kendisidir."

Canan: "Aras'ın dediği gibi Tanrı evrenden kopuk değil, Burak'ın dediği gibi de sadece evrenle sınırlı değil. Bence her şey Tanrı'nın içindedir ama Tanrı her şeyden daha büyüktür. Yani evren O'nun bir parçasıdır ama O, evreni aşan sonsuz bir özdür."

Derin: "Siz hep sistemi tartışıyorsunuz ama ben O'nunla olan bağımıza bakıyorum. Evreni yaratan güç, aynı zamanda ona her an müdahale eder; peygamberler gönderir, duaları duyar ve adaleti sağlar. O, hem evrenin dışındadır hem de her an hayatımızın içindedir."

a) Yukarıdaki diyalogda teizm ve deizm anlayışını savunan öğrencileri belirleyiniz. Ardından bu iki yaklaşımın benzer ve farklı yönlerini kısaca açıklayınız.

b) Yukarıdaki diyalogda panteizm ve panenteizmi savunan öğrencileri belirleyiniz. Bu iki yaklaşımı Tanrı-evren ilişkisi açısından kısaca karşılaştırınız.

Bertrand Russell'a göre "Bilim bilgelikle birleştiğinde, bilimin sağladığı kudret tüm insanlığa büyük ölçüde refah ve mutluluk getirebilir. Fakat tek başına yalnız yıkıntıya yol açar."

7. Bertrand Russell ifade ettiği şey bilimin hangi problemiyle ilgilidir? (10 Puan)

8. Klasik bilim anlayışı ile çağdaş bilim anlayışını beş madde de karşılaştırarak yazınız? (15 Puan)

Klasik bilim anlayışı	Klasik bilim anlayışının eleştirisi
a)	a)
b)	b)
c)	c)
d)	d)
e)	e)

CEVAPLAR

1. Aşağıdaki tabloda günlük hayattan çeşitli durumları içeren bazı örnek cümleler verilmiştir. Verilen cümlelerin ahlak felsefesinin “iyi, özgürlük, erdem, sorumluluk ve vicdan” kavramlarından hangisiyle ilişkili olduğunu belirleyiniz ve ilgili kavramın tanımını yazınız. (15 Puan)

Günlük Hayatla İlişkili Örnek Cümleler	Kavram(5x1 Puan)	Tanım(5x2 Puan)
1. Elif’in, ailesi başka bir bölüm istemesine rağmen kendi isteği ve ilgisi doğrultusunda güzel sanatlar fakültesini seçmesi	Özgürlük	İnsanın kendi iradesiyle, dışarıdan bir baskı olmaksızın karar verebilme ve seçim yapabilme gücüdür.
2. Tartışma sırasında arkadaşını kırdığını fark eden Can’ın, eve gidince bundan rahatsız olup özür dilemek istemesi	Vicdan	İnsanın kendi davranışlarını etik bir süzgeçten geçirmesini sağlayan, içsel yargılama ve muhakeme yetisidir.
3. Zeynep’in, ödünç aldığı kitabı zamanında ve eksiksiz biçimde kütüphaneye teslim etmesi	Sorumluluk	Kişinin kendi özgür iradesiyle yaptığı eylemlerin sonuçlarını üstlenmesi ve görevlerini yerine getirmesidir.
4. Mert’in, marketten dönen yaşlı komşusunun poşetlerini hiçbir karşılık beklemeden taşımasına yardım etmesi	İyi	Ahlakça değerli olan, yapılması beklenen, insanın yapısına ve amacına uygun olan olumlu eylemdir.
5. Duru’nun, sınavda kopya çekme imkânı olduğu hâlde dürüst davranarak kendi bilgisiyle cevap vermesi	Erdem	İnsanın ahlaki bakımdan doğru, ölçülü ve dürüst davranmasını sağlayan iyi niteliklerin genel adıdır.

2. Aşağıdaki ifadeleri inceleyiniz. Her bir ifadenin öznelci güzellik anlayışına mı yoksa nesnelci güzellik anlayışına mı daha uygun olduğunu belirleyiniz. Daha sonra kararınızın gerekçesini, kısaca açıklayınız. (15 P)

İfade	Benimsediği Görüş	Gerekçe
Bir nesnenin güzel sayılması, onda bulunan oran, uyum ve simetri gibi özelliklere bağlıdır.	Nesnel	Güzelliğin kaynağı olarak kişisel beğeniye değil; nesnenin kendi fiziksel ve matematiksel özelliklerini (oran, simetri) temel alır.
Güzellik anlayışı, toplumdan topluma ve dönemden döneme değiştiği için sabit değildir.	Öznel	Güzelliğin kişilere, toplumlara ve zamana göre değiştiğini savunmaktadır.
Bir sanat eserinin değeri, izleyicide uyandırdığı kişisel haz ve duygularla ilişkilidir.	Öznel	Güzelliği eserin kendisinde değil, onu izleyen öznenin (insanın) hissettiği duygusal karşılıklı ve aldığı hazda bulur.
Doğadaki görkemli manzaralar, insanlarda ortak bir hayranlık duygusu uyandırır.	Nesnel	Güzelliğin ya da etkileyiciliğin, kişiden bağımsız biçimde ortak bir beğeni oluşturduğunu ima etmektedir.
Bir eserin anlamı ve değeri, onu algılayan kişinin yorumuyla birlikte şekillenir.	Öznel	Sanat eserine değer katan şeyin eserin kendisi değil, alımlayıcı kişinin (öznenin) ona kattığı anlam ve yorum olduğunu savunur.

Thomas Hobbes’a göre insanlar, devletin olmadığı doğa durumunda eşit ve özgürdür; ancak bu özgürlük güvenlik sağlamaz. Her birey kendi çıkarını korumaya çalıştığı için sürekli bir çatışma ve güvensizlik ortamı oluşur. Bu nedenle insanlar, daha güvenli bir yaşam sürmek amacıyla bazı özgürlüklerinden vazgeçerek ortak bir otoriteye yetki verirler. Böylece devlet ortaya çıkar ve düzen, adalet ile güvenliği sağlama görevi bu otoriteye devredilir. Hobbes’a göre özgürlüğün sınırlandırılması, kaosun sona ermesi ve toplumsal düzenin kurulması için zorunludur.

3. Parçada devletin ortaya çıkışı hangi gerekçelere dayandırılmaktadır? Kısaca yazınız. (10 Puan)

Parçada devletin ortaya çıkışı, insanların doğa durumunda yaşadığı güvensizlik, çatışma ve düzensizlikten kurtulma ihtiyacına dayandırılmaktadır. Hobbes’a göre doğa durumunda herkes eşit ve özgürdür; ancak bu özgürlük, ortak bir kural ve otorite olmadığı için güvenli bir yaşam sağlamaz. Her birey kendi çıkarını korumaya çalıştığından toplumda sürekli bir korku, çekişme ve kaos ortaya çıkar. Bu nedenle insanlar, can ve mal güvenliğini sağlamak, barış ve düzeni kurmak ve çatışmaları önlemek amacıyla bazı özgürlüklerini ortak bir güce devrederler. Böylece devlet, bireylerin güvenlik ve düzen ihtiyacını karşılayan bir otorite olarak ortaya çıkar.

4. Herkesin farklı düşüncede olduğu, farklı istek ve değerlerle yaşadığı bir dünyada, tüm bireyleri kapsayan ideal bir devlet düzeni kurulabilir mi? Böyle bir düzen mümkünse hangi koşullarda gerçekleşebilir, değilse neden? Düşüncenizi gerekçeleriyle açıklayınız. (10P)

Bence tüm bireyleri eksiksiz biçimde memnun eden kusursuz bir ideal devlet düzeni kurmak oldukça güçtür. Çünkü insanlar düşünce, inanç, ihtiyaç, çıkar ve değerler bakımından birbirinden farklıdır. Bu nedenle herkes için aynı ölçüde uygun olan tek bir düzen kurmak kolay değildir. Bir topluma iyi gelen bir yönetim anlayışı, başka bir kesim için yetersiz ya da adaletsiz görülebilir. Buna rağmen, herkesi kapsamaya en yakın bir devlet düzeni kurulabilir. Bunun gerçekleşmesi için devletin adalet, hukukun üstünlüğü, eşitlik, özgürlük, insan haklarına saygı ve katılımcılık ilkelerine dayanması gerekir. Farklı görüşlerin kendini ifade edebilmesi, yönetime katılabilmesi ve temel haklarının güvence altına alınması bu düzenin en önemli koşullarıdır. Ayrıca devlet, yalnızca çoğunluğun değil, azınlıkta kalanların da haklarını korumalıdır.

Sonuç olarak, herkesi her yönüyle tatmin eden tam bir ideal düzen kurmak zor görünse de; adil, özgürlükçü, çoğulcu ve hukuka dayalı bir devlet, farklılıkları birlikte yaşatabilen en güçlü model olabilir. Bu yüzden ideal devlet, herkesi aynılaştıran değil; farklılıkları koruyarak ortak yaşamı düzenleyen devlet olmalıdır.

Bir futbol maçını düşünün. Teolog, sahanın içinde ter döken, kendi takımının galibiyeti için mücadele eden ve oyunun kurallarına (iman esaslarına) gönülden bağlı olan bir oyuncudur. Din filozofu ise tribünde oturan, oyunu dışarıdan izleyen, kuralların mantığını sorgulayan ve maçın sonucundan bağımsız olarak oyun olgusunu analiz eden bir spor yorumcusudur.

5. Yukarıdaki benzetmeden hareketle; teoloji ve din felsefesinin dine yaklaşım biçimlerini karşılaştırınız. (10 Puan)

6. Aşağıdaki soruları metinden yararlanarak cevaplayınız. (15 Puan)

Dört arkadaş, ders çıkışı okul kantininde oturmuş Tanrı ve evren ilişkisi üzerine hararetli bir şekilde tartışılar.

Aras: "Bence evren, saat gibi işleyen muazzam bir makine. Bir yaratıcı bu sistemi kurmuş, yasalarını koymuş ve kenara çekilmiş. O, evrene sürekli müdahale eden bir 'müdahale ekibi' değil; sadece bu muhteşem mimarinin kurucusu."

Burak: "Ben bu ayrılığa katılmıyorum. Tanrı ve evren dediğimiz şeyler aslında tek bir madalyonun iki yüzü. Doğa dediğimiz şeyin kendisi zaten kutsaldır. Tanrı evrenden ayrı bir yerde değil; ağacın içinde, denizin dalgasında, yani evrenin tam kendisidir."

Canan: "Aras'ın dediği gibi Tanrı evrenden kopuk değil, Burak'ın dediği gibi de sadece evrenle sınırlı değil. Bence her şey Tanrı'nın içindedir ama Tanrı her şeyden daha büyüktür. Yani evren O'nun bir parçasıdır ama O, evreni aşan sonsuz bir özdür."

Derin: "Siz hep sistemi tartışıyorsunuz ama ben O'nunla olan bağımıza bakıyorum. Evreni yaratan güç, aynı zamanda ona her an müdahale eder; peygamberler gönderir, duaları duyar ve adaleti sağlar. O, hem evrenin dışındadır hem de her an hayatımızın içindedir."

a) Yukarıdaki diyalogda teizm ve deizm anlayışını savunan öğrencileri belirleyiniz. Ardından bu iki yaklaşımın benzer ve farklı yönlerini kısaca açıklayınız.

- Deizmi savunan öğrenci: Aras
- Teizmi savunan öğrenci: Derin
- Benzerlik: Her iki yaklaşım da evrenin tesadüfen oluşmadığını, bilinçli bir Yaratıcı tarafından var edildiğini kabul eder.
- Farklılık: Deizm, Tanrı'nın evrene müdahalesini reddederken (akılcı din); Teizm, Tanrı'nın vahiyler ve mucizeler aracılığıyla insan hayatına ve evrene her an müdahale ettiğini savunur. Teizm vahiy, peygamber ve kutsal kitabı kabul ederken, Deizm kabul etmez.

b) Yukarıdaki diyalogda panteizm ve panenteizmi savunan öğrencileri belirleyiniz. Bu iki yaklaşımı Tanrı-evren ilişkisi açısından kısaca karşılaştırınız.

- Panteizmi savunan öğrenci: Burak
- Panenteizmi savunan öğrenci: Canan
- Bu iki yaklaşım, Tanrı ile evren arasındaki bağı kabul etmeleri bakımından benzerdir; ancak bu bağı niteliğini farklı açıklarlar. Panteizme göre Tanrı ile evren özdeştir; yani Tanrı evrenin kendisidir. Bu anlayışta Tanrı, evrenden ayrı ve aşkın bir varlık olarak düşünülmez.
- Panenteizme göre ise evren Tanrı'nın içindedir; fakat Tanrı yalnızca evrenden ibaret değildir. Yani Tanrı hem evrende içkindir hem de evreni aşan daha kapsamlı bir varlıktır.

Bertrand Russell'a göre "Bilim bilgelikle birleştiğinde, bilimin sağladığı kudret tüm insanlığa büyük ölçüde refah ve mutluluk getirebilir. Fakat tek başına yalnız yıkıntıya yol açar."

7. Bertrand Russell ifade ettiği şey bilimin hangi problemiyle ilgilidir? (10 Puan)

Bilimin değeri problemi

8. Klasik bilim anlayışı ile çağdaş bilim anlayışını beş madde de karşılaştırarak yazınız? (15 Puan)

Klasik Bilim Anlayışı	Çağdaş Bilim Anlayışı
Bilim, mutlak, kesin ve evrensel gerçekleri ortaya koyan tek güvenilir kaynaktır; diğer tüm bilgi türlerinden üstündür.	Bilim, kesinlik iddiası taşımayan dinamik bir süreçtir; diğer bilgi türleri arasında üstünlük kurmaz, onlarla bir anlam ifade eder.
Bilimsel bilgi; kişisel inançlardan, değer yargılarından ve kültürden tamamen bağımsız, saf bir nesnelliktir.	Bilim; bilim insanının içinde yaşadığı toplumsal, tarihsel ve kültürel atmosferden bağımsız düşünülemez.
Tüm bilimler için geçerli olan tek bir evrensel yöntem (deney/gözlem/analiz) vardır ve bilim sadece olgularla sınırlıdır.	Bilimsel yöntemler çeşitlidir; her bilim dalı kendi nesnesine uygun farklı ve zengin yöntemler kullanabilir.
Bilim, doğruların üst üste eklenmesiyle kesintisiz, doğrusal ve rasyonel bir şekilde ilerler.	Bilim, paradigma değişimleri, ani kopuşlar ve devrimsel sıçramalarla ilerleyen bir süreçtir.
Bilimi anlamak için sadece ortaya çıkan nihai ürüne ve bu ürünün mantıksal yapısına odaklanmak yeterlidir.	Bilimi anlamak için onu üreten bilim topluluğunun psikolojisine, sosyal bağlamına ve bilimsel pratiğine odaklanmak gerekir.